

L' h o r a p r e s e n t .CASTELLA I CATALUNYA.

A la Península han existit sempre dos esperits en pugna: una concepció liberal i una d'absolutista de la vida i de la política, que corresponen en línees generals a la divisió de les nacionalitats peninsulars. L'esperit absolutista és propi principalment del centre, i Castella n'és la millor personificació. L'esperit liberal és especialment propi de les nacionalitats no-castellanes de les costes de la Península, i Catalunya n'és la personificació més notable.

La reclusió a l'interior de les planes de Castella, crea l'esperit uniformista i absolutista. Les comunicacions del litoral amb altres països obre el nostre esperit liberal i democràtic que recollza damunt la forta menestralia i classe mitjana catalana.

Característic d'aquest esperit és el respecte a la persona i a la llibertat, igual dels individus com de les collectivitats. Quan Catalunya a l'Edat Mitjana pot crear sense trabes l'Estat es Confederació de nobles lliures, Catalunya, València i Aragó. És el mateix, que ara Catalunya havia volgut infondre a Espanya amb tots els moviments liberals del segle passat, i ajudant a crear la República en el segle vint. És tota una política el lema de la qual fou "Catalunya és el baluart de la República" i la conseqüència, la tragèdia actual del poble català.

El nostre és un esperit de llibertat i de democràcia, de respecte i de transigència per a poder conviure.

Enfront d'ell, s'alça l'esperit de Castella, dominador, absolut, intransigent, uniformista i guerrer. La topada dels dos esperits és la causa de la tragèdia de Catalunya i de la de Castella.

L'oposició no és pas d'avui. Recordem un episodi historic. La Reina Elionor, castellana, segona esposa del nostre Rei Alfons III, maniobrava per tal que el seu propi fill i no el primogènit, adquirís València, la qual, hauria així restat sota l'influència castellana. En nom dels valencians Guillem de Vinstea, parlà al Rei amb la franquesa dels antics catalans. La Reina, furiosa, digué al Rei, que el seu germà, Rei de Castella no consentiria que un subdit seu li parlés així, sino que li faria tallar el cap. El Rei contestà unes paraules historiqués: "Ah, Reina, Reina!, el nostre poble és franc i no és així subjugat com és lo poble de Castella: car ells tenen a Nos com a Senyor i Nos a ells com a bons vassalls i companys".

Castella devora les seves propies llibertats en la guerra dels Comuners. L'Emperador Germanic Carles V implanta el règim absolut, en harmonia castellans i alemanys llavors igual que era. Comença una ofensiva castellana contra tots els pobles fronterers.

L'expulsió dels morescs, segueix la dels jueus. Felip II empren l'atac contra les llibertats aragoneses que acaba amb la decapitació del Justícia Juan de Lanuza. La política castellana a Andalusia hi provoca l'alçament del Duc de Medina Sidonia. Els plans hegemònics i unificadors del Comte Duc d'Olivares causa l'alçament i independència de Portugal i la Guerra de Separació de Catalunya. Si Felip IV fracasse, Felip V reix en establir els seus drets de conquesta damunt de Catalunya.

(Acabarà en el número pròxim)